

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 212

van **STEVEN COENEGRACHTS**

datum: 10 februari 2022

aan **MATTHIAS DIEPENDAELE**

VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED

Leegstaande hoeves - Beschermd statuut - Riemst

Onlangs kregen de hulpdiensten een oproep dat de leegstaande hoeve Pauly, gelegen in Zussen, deelgemeente van Riemst, in brand stond. De hoeve werd beschermd in 1995, maar is sinds 2013 zonder eigenaar. Na het overlijden van de laatste eigenaar weigerden de kinderen de erfenis wegens de hoge restauratiekosten en beperkte verbouwingsmogelijkheden. Ook de Belgische Staat verwierp de nalatenschap.

Deze hoeve is geen unicum in Vlaanderen. Alleen al in Riemst bevinden zich een twintigtal hoeves in slechte staat. Zeker in Limburg en in mindere mate in Oost-Brabant en delen van Antwerpen zijn er talrijke hoeves waarvan de toestand problematisch is. Volgens een recent onderzoeksrapport van het agentschap Onroerend Erfgoed - dat 'beschermdes hoeves' aanduidde als een van de prioritair te evalueren thema's - is dat te wijten aan meerdere factoren:

- sommige hoeves waren al ruïneus op moment van beschermen. Ze werden alsnog beschermd, met de hoop ze te kunnen redden en herstellen via premies;
- sommige hoeves zijn de voorbije jaren in verval geraakt bij gebrek aan onderhoud en investeringen door de vaak oude, minder kapitaalkrachtige eigenaars;
- sommige hoeves zijn door de eigenaars bewust verwaarloosd in de hoop een opheffing van het beschermd statuut te kunnen verkrijgen;
- sommige hoeves zijn zodanig zwaar verbouwd dat er vandaag weinig tot niets overblijft van de erfgoedwaarde.

1. Hoe kan het dat een beschermd gebouw 7 jaar lang geen eigenaar heeft? Het probleem was bekend bij het agentschap Onroerend Erfgoed. Waarom heeft de Vlaamse overheid niet eerder ingegrepen?
2. Wat zal er nu gebeuren met deze hoeve? Is reconstructie nog te verantwoorden? Zo ja, wie moet daarvan de kosten dragen? Of komt er een opheffing van de bescherming, waardoor het gebouw kan worden afgebroken?
3. Handhaving is op dit moment een bevoegdheid van de afdeling Handhaving van het Departement Omgeving, niet van het agentschap Onroerend Erfgoed.

Zou het kunnen dat deze vreemde tweedeling een efficiënte manier van werken in de weg staat? Hoe evalueert de minister de samenwerking tussen beide diensten? Is hij van mening dat handhaving een taak moet worden van het agentschap Onroerend Erfgoed?

4. Voor deze hoeve is het wellicht te laat, maar wat met de vele andere hoeves waarvan de bouwfysische staat vandaag evenzeer te wensen overlaat? Zal de minister ervoor zorgen dat de problemen versneld in kaart gebracht worden? Binnen welke termijn verwacht hij deze analyse af te ronden?

**Vlaams
Parlement**

5. Als sommige ruïneuze hoeves 20 jaar geleden doelbewust werden beschermd met het oog op herstel en vandaag is er van dat herstel nog steeds niets in huis gekomen, verdienen die hoeves dan nog wel de status van beschermd monument?

ANTWOORD

op vraag nr. 212 van 10 februari 2022

van **STEVEN COENEGRACHTS**

1. Na de verwerping van de nalatenschap door de wettelijke erfgenamen deelde de Belgische staat op 30 juni 2017 mee de nalatenschap niet op te eisen. De FOD Financiën achtte de renovatiekosten van de hoeve buitensporig hoog. Een belanghebbende of de procureur des konings kan aan de familierechtbank verzoeken om een curator over de onbeheerde nalatenschap aan te stellen.
2. Op 9 februari 2022 bracht het agentschap Onroerend Erfgoed een bezoek aan de hoeve naar aanleiding van de brand. Men stelde vast dat de brand grote schade toebracht aan de monumentale schuur: de muren uit Maastrichtersteen staan nog overeind, maar al het houtwerk (dakkap, poorten en balklagen) werd door de brand verwoest. De stallingen en het woonhuis werden niet beschadigd, de volumes van de vierkantshoeve blijven dus nog afleesbaar. Hierin zit ook de grootste erfgoedwaarde van site: het ensemble van woonhuis, schuur, stallingen en poortvolume, opgebouwd in Maastrichtersteen en geordend rond een binnenerf. De erfgoedwaarde van het interieur van het woonhuis is beperkt.
De situatie van de hoeve hangt samen met de aanwezigheid van mergelgroeven in de ondergrond. Het agentschap Onroerend Erfgoed werkt sinds 2016 samen met de gemeente Riemst, IOED Oost-Haspengouw en Voeren en het Agentschap voor Natuur en Bos om oplossingen te zoeken voor de stabiliteitsproblemen die de mergelgroeven met zich meebrengen. Met het opstellen van een onroerenderfgoedrichtplan bekijkt men hoe men het onroerend erfgoed kan behouden en ontwikkelen voor de toekomst. De Vlaamse Regering keurde op 16 juli 2021 het actieprogramma van het richtplan voor de mergelgroeven goed. De situatie van de hoeve Pauly wordt in het actieplan meegenomen.
Het agentschap plant binnenkort een overleg in met de gemeente Riemst en de IOED Oost-Haspengouw en Voeren om de toekomst van hoeve Pauly en de onderliggende groeve verder te bespreken.
3. In 2019 hebben de leidend ambtenaren van het Departement Omgeving en het agentschap Onroerend Erfgoed het initiatief genomen om een onderzoek door het adviesbureau Möbius te laten uitvoeren naar de efficiëntie, kwaliteit en effectiviteit van de huidige samenwerking rond handhaving en de mogelijkheden tot verdere optimalisering. Mijn voorganger minister Bourgeois heeft kennis genomen van de resultaten en de aanbevelingen uit deze studie. Het voorkeursscenario was de integratie van handhaving onroerend erfgoed in het agentschap Onroerend Erfgoed. Hij heeft aan beide leidend ambtenaren laten weten geen voorstander te zijn van deze integratie, maar een verdere optimalisatie van de samenwerking onderschreven. Beiden diensten hebben dan een gemeenschappelijk actieplan opgemaakt met onder meer inzet op communicatie- en informatiewisseling. Dat plan is intussen via de ondernemingsplannen in uitvoering. Momenteel loopt een centralisatie-oefening voor de inspectiediensten onder de bevoegdheid van mijn collega-minister Demir. Dat geldt ook voor de afdeling Handhaving van het Departement Omgeving waarin de erfgoedinspectie is ondergebracht. Ik volg die ontwikkelingen ook van nabij op.
4. De bouwfysische toestand van de hoeve was bekend bij het agentschap Onroerend Erfgoed. De komende maanden zal het agentschap een analyse uitvoeren op het beschermde patrimonium waarvoor de laatste tien jaar geen enkele activiteit (advies,

toelating, toekenning premie, ...) geregistreerd is. Op basis van deze resultaten wordt een plan van aanpak uitgewerkt om deze grove data verder te verfijnen naar monumenten waarbij eventueel een problematiek van verwaarlozing zou kunnen meespelen. Er is immers geen één op één relatie tussen geen "geregistreeerde activiteit" en effectieve verwaarlozing. Een bunkermassief is bijvoorbeeld minder onderhoudsgevoelig dan een woning.

5. Mijn administratie werkt op dit moment aan een evaluatie van het volledige beschermde bestand in typologische pakketten. Deze screening heeft als doel te komen tot een sterker en meer coherent beschermd bestand. Er wordt hierbij gezocht naar die sites die overduidelijk niet meer aan de huidige criteria voor bescherming voldoen. De evaluatie zal eind 2022 afgerond zijn.

Een goed dat in slechte of minder goede staat werd beschermd, kan nog steeds over voldoende erfgoedwaarde beschikken om een bescherming te verantwoorden. Het gaat hier dan bijvoorbeeld over erfgoed dat uniek en zeldzaam is. Ook is een opheffing van de bescherming omwille van de huidige slechte staat van het goed niet altijd opportuun. De slechte staat kan het gevolg zijn van nalatig onderhoud waarbij het beter is een handhavingstraject op te starten. We mogen in deze gevallen de veroorzaker niet belonen door de bescherming op te heffen.